

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต
ของนักศึกษาครู

A development of causal relationship model of life skills among teacher
students

พัฒน์พงศ์ ตันเจริญ* สุรีพร อนูศาสนันท์* ดลดาว วงศ์ธีระธรรม*

Patpong Tunjaroen* Sureeporn Anusasanant* Doldao Wongtheerathorn*

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*

Faculty of Education, Burapha University*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ในระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ปีการศึกษา 2561 จำนวน 900 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินตนเองของนักศึกษา จำนวน 87 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทักษะชีวิตของนักศึกษาครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังมีแสดงในค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้ $\chi^2 = 493.42$, $df = 121$, $\chi^2/df = 4.08$, $p = 0.000$, CFI = 0.99, GFI = 0.96, RMSEA = 0.059 นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมส่งอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรอัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาครู นอกจากนี้ ตัวแปรอัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย ทุกตัวแปรส่งอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ในขณะเดียวกันเกรดเฉลี่ยสะสมส่งอิทธิพลทางบวกต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครูโดยผ่านตัวแปรอัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาครู

คำสำคัญ : ปัจจัยเชิงสาเหตุ, ทักษะชีวิต, ทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

Abstract

The purpose of this research was to develop a causal relationship model of life skills among teacher students. The sample selected by the simple random sampling method consisted of 900 teacher students in Bachelor's program in Education in Rajabhat Suan Dusit in academic year 2018. The research instrument used in this study was a 87-item self-administrative questionnaire. Data was analyzed by using percentage, mean, standard deviation, a confirmatory factor analysis, Pearson correlation, and a structural equation model.

The finding based on the structural equation model revealed that the casual relationship model fitted with the empirical data as shown in the fitted indices: $\chi^2 = 493.42$, $df = 121$, $\chi^2/df = 4.08$, $p = 0.000$, CFI = 0.99, GFI = 0.96, RMSEA = 0.059. In addition, the finding indicated that the accumulative grade point average had a direct and positive effect on self-concept, locus

of control, social support, democratic maintaining, and interpersonal relationship among student teachers. Self-concept, locus of control, social support, democratic maintaining, and interpersonal relationship among student teachers also positively and directly affected teacher students' life skills whereas the accumulative grade point average also had an indirect effect on life skills via those variables.

Keywords : the causal relationship model, life skills, teacher students

บทนำ

รูปแบบของการศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ผู้คนต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศไทย ด้านผู้เรียนจะต้องปรับตัวให้สามารถตามทันกับอารยประเทศ สามารถแข่งขัน และก้าวสู่การเป็นประเทศที่เจริญ เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เช่น ความก้าวหน้าและความล้ำสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสาร ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม การหลอหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคนที่บุคคลในสังคมจะต้องตั้งรับการมีวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากรนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อนักศึกษาวัยเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554) โดยเฉพาะเมื่อนักศึกษาที่เป็นวัยรุ่น ควรได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดเนื่องจากเป็นช่วงที่ต้องปรับตัวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่จึงมีความขัดแย้งและเป็นช่วงวัยวิกฤติมากกว่าช่วงวัยอื่นๆ เนื่องจากมีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง วุฒิภาวะทางอารมณ์ยังไม่สมบูรณ์ มีความสับสนในการวางบทบาทของตนเองในสังคม ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญปัญหา ประกอบกับการขาดแรงสนับสนุนที่เหมาะสมจากสังคม อาจทำให้วัยรุ่นมีปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาความรุนแรง ปัญหาการศึกษาติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ฯลฯ อีกทั้งเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนต่างๆ ได้ง่ายเมื่ออยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อม ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ รวมถึงถูกกดดันจากความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัวซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่มี ความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชน (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์; และคณะ. 2538) สภาวะคับขันเช่นนี้ หากวัยรุ่นได้ฝึกทักษะในการประเมินศักยภาพของตนเองจนเกิดความชำนาญ ย่อมสามารถประเมินศักยภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสมตระหนักข้อดี ข้อด้อยของตนเอง เข้าใจความต้องการ ความแตกต่างของบุคคล สามารถจัดการกับปัญหา และวิเคราะห์ทางเลือกนำไปสู่การตัดสินใจได้ อย่างถูกต้อง สามารถแสดงความคิดเห็น ความปรารถนา รู้จักรักษาสิทธิของตนเองโดยรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นไว้ได้ สามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างเหมาะสม (วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. 2546)

สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงทั้งภาครัฐและเอกชน ยังคงกระจายไปยังเมืองใหญ่ทั่วประเทศเหมือนเดิม จึงยังเป็นค่านิยมให้วัยรุ่นต่างจังหวัดมุ่งหน้าเข้ามาศึกษาในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ ๆ ที่สำคัญ ระบบการเข้าสู่มหาวิทยาลัยยังใช้ระบบเดิมคือ ระบบสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้วัยรุ่นหรือนักศึกษาต้องพลัดพรากจากครอบครัวจากบ้านและสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคย ไปอยู่ต่างถิ่นต่างที่ ทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิต และสุขภาพกายของวัยรุ่นหรือนักศึกษาใหม่กันมาก เพราะรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทย ยังมีลักษณะปกป้องและชี้นำทางความคิด มากกว่าจะสอนให้ช่วยตัวเองและคิดเป็นด้วยตนเอง การต้องจากครอบครัวไปใช้ชีวิตต่างบ้านต่างจังหวัด และขาดการชี้นำจึงต้องอาศัยความกล้าในการคิดและเสี่ยงด้วยตนเอง ผลพวงของปัญหาต่างๆ คือนักศึกษาขาดทักษะชีวิตที่ดี ทำให้นักศึกษาบางคนไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต การพัฒนาทักษะทักษะชีวิตของ

นักศึกษาครู ซึ่งนักศึกษาครูกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่จะต้องเป็นครูต่อไปในอนาคต และพร้อมที่จะสอนเยาวชนของชาติ ถ้ากลุ่มนักศึกษาครูมีทักษะชีวิตที่ดี ก็จะทำให้หน้าทักษะชีวิตที่ดีนั้นไปสอนนักศึกษาต่อไป

มหาวิทยาลัยสวนดุสิตเล็งเห็นความสำคัญในส่วนนี้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตครูพันธุ์ใหม่ที่มีทักษะสนองต่อโลกอนาคต และเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งการที่จะพัฒนานักศึกษาครูให้มีทักษะชีวิตที่ดีได้นั้น จะต้องทราบถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และศึกษาทฤษฎีที่มีความสอดคล้องกับทักษะชีวิตของนักศึกษา สังเคราะห์องค์ความรู้ต่าง ๆ พบว่าเมืองประกอบ 7 องค์ประกอบดังนี้ เกรตเฉลี่ยสะสม (อรพินและ ภัทรพล.2554) อัตมโนทัศน์ (กัณต์ฤทัย.2546) ลักษณะมุ่งอนาคต (จุฑามาศ.2550) การสนับสนุนทางสังคม (พลวิ.2554) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(ปริยาภรณ์.2550) สัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย (ปัทมา.2550) และบุคลิกภาพความเป็นครู (อุไร.2557)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทักษะชีวิตของนักศึกษาครู เพื่อนำผลวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตในนักศึกษาครู ตลอดจนนำข้อมูลที่ได้นำเสนอผู้บริหาร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทักษะชีวิตของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยขอเขตของการวิจัย
ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาครูที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในมหาวิทยาลัยสวนดุสิต 15 แห่งทั่วประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในมหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้จำนวน 900 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) อัตมโนทัศน์ เมืองประกอบ 2 ตัวแปร คือ อัตมโนทัศน์ที่เกิดจากประสบการณ์ และอัตมโนทัศน์ที่เกิดจากการรับรู้ตนเอง 3) ลักษณะมุ่งอนาคต เมืองประกอบ 2 ตัวแปร คือ ด้านการเรียน และด้านการประกอบอาชีพ 4) การสนับสนุนทางสังคม มีองค์ประกอบ 2 ตัวแปร คือ การเลี้ยงดูเพื่อให้เกิดพฤติกรรมพื้นฐาน และการเลี้ยงดูเพื่อให้เกิดบุคลิกภาพ 5) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เมืองประกอบ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนด้านจิตใจ การได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางการเงิน สิ่งของและแรงงาน 6) สัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย มีองค์ประกอบ 2 ตัวแปร คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความระหว่างสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน 7) บุคลิกภาพความเป็นครู เมืองประกอบ 8 ตัวแปร คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความเมตตากรุณาและเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร

2. ตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านการทำนายตนเอง 2) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) ด้านความตระหนักรู้ในตน 4) ด้านความเห็นใจผู้อื่น 5) ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 6) ด้านการจัดการอารมณ์ความเครียด และ 7) ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร

สมมุติฐานของการวิจัย

1. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ตัวแปรเชิงสาเหตุมีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู และมีอิทธิพลทางอ้อม โดยผ่าน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย และ สัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย

2.2 อัตมโนทัศน์มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

2.3 ลักษณะมุ่งอนาคตมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

2.4 การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

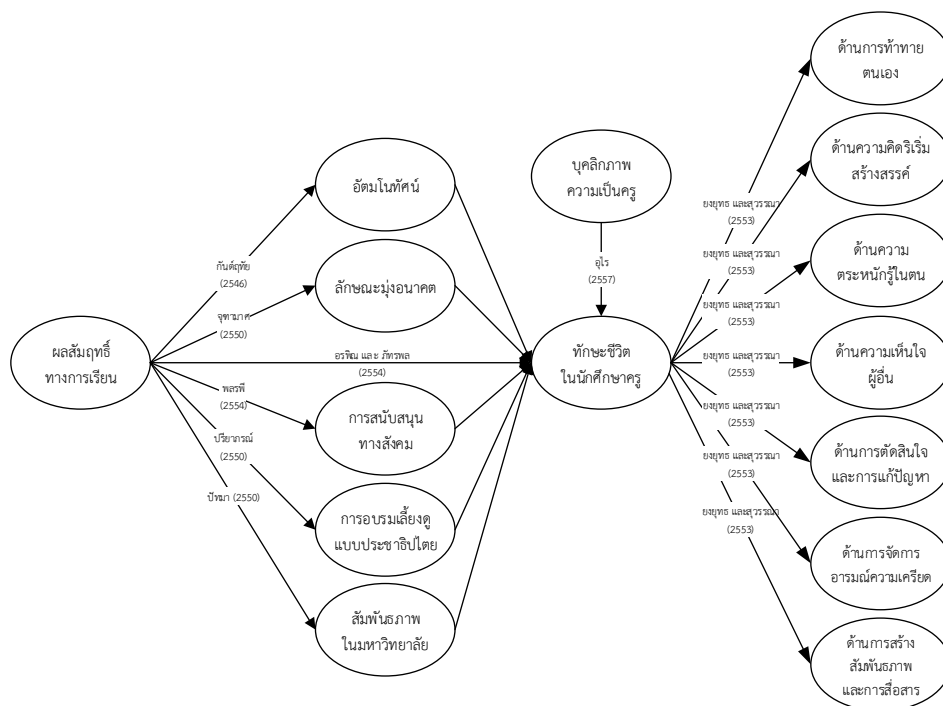
2.5 การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตยมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตในนักศึกษาครู

2.6 สัมพันธภาพในมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

2.7 บุคลิกภาพความเป็นครูมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

กรอบกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จากงานวิจัยของ จิราพร (2552) จากงานวิจัยของ Chickering (1969) และ จากงานวิจัยของ Crandall (1980) ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม จากงานวิจัยของวิลาวุธ (2552) จากงานวิจัยของ สรพันธ์ (2546) จากงานวิจัยของ Taylor; et a. (2004) ตัวแปรสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย จากงานวิจัยของสุเมธ (2553) จากงานวิจัยของ วาทีนี (2552) จากงานวิจัยของอรรถพล (2547) ตัวแปรบุคลิกภาพความเป็นครู จากงานวิจัยของอุไร (2557) จากงานวิจัยของณรงค์ฤทธิ์ (2530) และจากงานวิจัยของ Bonni (2005) ตัวแปรอัตมโนทัศน์ จากงานวิจัยของ ศศิวิมล (2557) จากงานวิจัยของ กาญจนา (2555) และจากงานวิจัยของ Fitts (1971) ตัวแปรคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPAX) จากการหาค่า GPAX คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร สำนักทะเบียน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (2557) ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จากงานวิจัยของ ศศิวิมล (2557) จากงานวิจัยของ กุณจิตา (2554) จากงานวิจัยของ จันทจิรา (2551) และจากงานวิจัยของ Simon, L.G., and Conger, R.D. (2007) บุคลิกภาพ ความเป็นครู จากงานวิจัยของ อุไร (2557) (อ้างอิงใน : ณรงค์ฤทธิ์ อิศรัตน์ (2530)) ทักษะชีวิตของนักศึกษา จากงานวิจัยของ ยงยุทธ และสุวรรณา (2553) ผลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ของนักวิชาการและนักจิตวิทยา ผู้วิจัยจึงกำหนดรูปแบบเส้นทางตามสมมุติฐานของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

ภาพที่ 1 โมเดลสมมุติฐานการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาครูที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในมหาวิทยาลัยสวนดุสิต 15 แห่งทั่วประเทศ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในมหาวิทยาลัย 15 แห่ง โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้จำนวน 900 คน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุทักษะชีวิตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัย มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดและวิธีสร้างแบบประเมินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินตนเอง 5 ระดับ แบ่งเป็น 8 ตอน จำนวนข้อคำถาม 87 ข้อ มี 8 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว จำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดอัตรานักเรียน จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 6 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัยจำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 7 แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพความเป็นครู จำนวน 16 ข้อ และตอนที่ 8 แบบสอบถามวัดทักษะชีวิต จำนวน 21 ข้อ เมื่อพิจารณาและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 -1 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.25 – 0.7

จากนั้นหาค่าความเที่ยง ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α) ด้านอัตมโนทัศน์ ได้ค่า $\alpha = 0.43$ ด้านลักษณะมุ่งอนาคต ได้ค่า $\alpha = 0.76$ ด้านการสนับสนุนทางสังคม ได้ค่า $\alpha = 0.7$ ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ได้ค่า $\alpha = 0.65$ ด้านสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย ได้ค่า $\alpha = 0.69$ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ได้ค่า $\alpha = 0.62$ และด้านทักษะชีวิต ได้ค่า $\alpha = 0.59$

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัย

โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ $\chi^2 = 493.42$, $df = 121$, $p = 0.000$, $\chi^2/df = 4.08$, CFI = 0.99, GFI = 0.96, RMSEA = 0.059

ภายหลังจากตรวจสอบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว พิจารณานาได้อธิบายของตัวแปรปัจจัยในโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาครูผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอัตมโนทัศน์ (sc) ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต (lc) ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม (ss) ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู (dm) ตัวแปรสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย (re) และตัวแปรบุคลิกภาพความเป็นครู (tp) ส่งอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรทักษะชีวิต (ls) โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.04, 0.19, 0.05, 0.06, 0.07, 0.05 ตามลำดับ

ในขณะเดียวกัน ตัวแปร GPAX ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรทักษะชีวิต (ls) ผ่านตัวแปรอัตมโนทัศน์ (sc) ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต (lc) ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม(ss) ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู (dm) ตัวแปรสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย (re) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.38

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปร GPAX มีอิทธิพลทางตรงกับตัวแปรอัตมโนทัศน์ (sc) ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต (lc) ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม(ss) ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู (dm) และตัวแปรสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย (re) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.00, 1.00, 1.00, 0.96, 0.60 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1 และภาพที่ 2

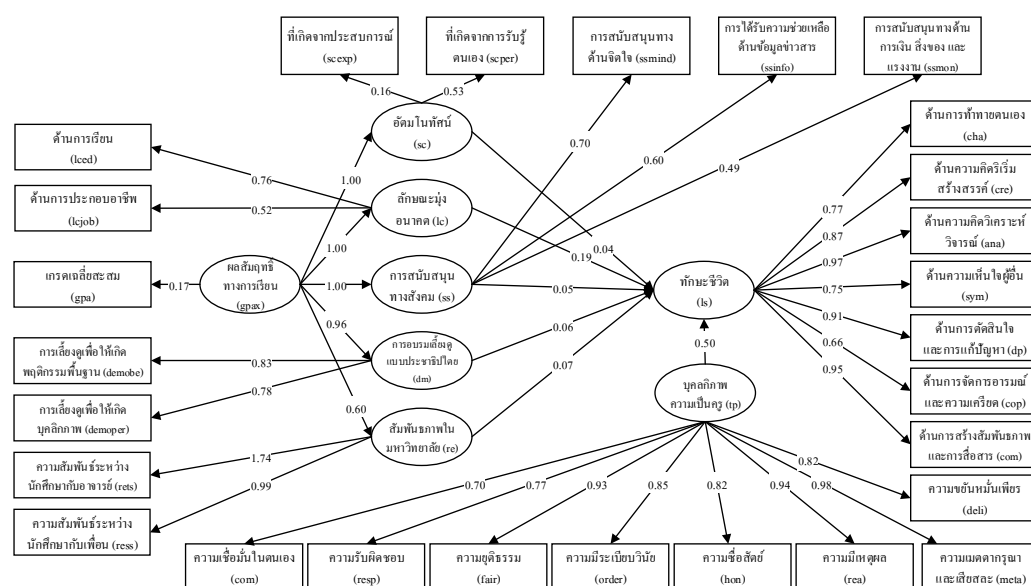
ตารางที่ 1 ขนาดอิทธิพลในโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อนักเรียนที่ ส่งผลทักษะชีวิตในนักศึกษาครู

ตัวแปรทำนาย	อิทธิพล	ตัวแปรผล					
		sc	lc	ss	dm	Re	ls
GPAX	DE	1.00**	1.00**	1.00**	0.96**	0.60**	-
	IE	-	-	-	-	-	0.38**
	TE	1.00**	1.00**	1.00**	0.96**	0.60**	0.38**
sc	DE	-	-	-	-	-	0.04**
	IE	-	-	-	-	-	-
	TE	-	-	-	-	-	0.04**
lc	DE	-	-	-	-	-	0.19**
	IE	-	-	-	-	-	-
	TE	-	-	-	-	-	0.19**

ตัวแปรทำนาย	อิทธิพล	ตัวแปรผล					
		sc	lc	ss	dm	Re	ls
ss	DE	-	-	-	-	-	0.05*
	IE	-	-	-	-	-	-
	TE	-	-	-	-	-	0.05*
dm	DE	-	-	-	-	-	0.06
	IE	-	-	-	-	-	-
	TE	-	-	-	-	-	0.06
re	DE	-	-	-	-	-	0.07**
	IE	-	-	-	-	-	-
	TE	-	-	-	-	-	0.07**
tp	DE	-	-	-	-	-	0.50**
	IE	-	-	-	-	-	-
	TE	-	-	-	-	-	0.50**
R ²		0.32	0.57	0.60	0.92	0.36	0.86

$\chi^2 = 493.42$, $df = 121$, $p = 0.000$, CFI = 0.99, GFI = 0.96, RMSEA = 0.059, $\chi^2/df = 4.08$

หมายเหตุ TE = ผลรวมอิทธิพล IE = อิทธิพลทางอ้อม DE = อิทธิพลทางตรง

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตในนักศึกษาครู มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าสถิติ ได้แก่ $\chi^2 = 493.42$, $df = 121$, $p = 0.000$, $\chi^2/df = 4.08$ ไม่ผ่านเกณฑ์ทดสอบ (ค่า ≥ 2), CFI = 0.99 ผ่านเกณฑ์ทดสอบ (CFI > 0.9), GFI = 0.96 ผ่านเกณฑ์ทดสอบ

(GFI>0.9), RMSEA = 0.059 ไกล่เคียงเกณฑ์ทดสอบ(RMSEA<0.05) โมเดลนี้ดัชนีทดสอบความกลมกลืนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์ นั่นคือโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตได้เป็นโมเดลที่พอยอมรับได้

2. อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งอิทธิพลทางอ้อม โดยผ่าน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย และ สัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ ศศิวิมล เกลียวทอง (2557) ที่กล่าวว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีแล้วจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม คนรอบข้างให้การสนับสนุน นักศึกษาให้ทำกิจกรรมต่างๆ และส่งเสริมให้นักศึกษามีการพัฒนาทักษะต่างๆ ให้อยู่ดีขึ้นและมีความ ภาคภูมิใจและให้ความไว้วางใจ จึงเป็นผลทำให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของนักเรียนมีความสุข ไม่มี ปัญหาและสามารถเผชิญสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของทักษะชีวิตในนักศึกษา

2.2 อัตมโนทัศน์มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตในนักศึกษาครู ถ้านักศึกษามีอัตมโนทัศน์ทางบวก จะทำให้ นักศึกษาประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการเรียน และเป็นที่ยอมรับของสังคม ในทางตรงกันข้ามนักศึกษามีอัตมโนทัศน์ในทางลบจะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนและไม่เป็นที่ยอมรับแก่สังคม (กันต์ฤทัย คลังพล. 2546)

2.3 ลักษณะมุ่งอนาคตมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตในนักศึกษาครู เนื่องจากลักษณะมุ่งอนาคตเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การเป็นพลเมืองดีมีจริยธรรม มีเป้าหมายในชีวิต มีการวางแผนเพื่ออนาคตมีความเพียรพยายามเพื่อ ประสบความสำเร็จในชีวิต (จุฑามาศ ชื่นจิตร. 2550) และยังช่วยสามารถปฏิบัติตนได้อย่าง เหมาะสมกับกาลเทศะ และสามารถตัดสินใจเลือกทางเดินอย่างมีเหตุผล จึงมีจิตลักษณะที่มี ความสำคัญควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเยาวชน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน และการทำงานในอนาคต (กรภัทร วรเชษฐ์. 2549) ซึ่งผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ กับผลการศึกษาของ ปัทมาวรรณลักษณ์ (2550) ที่พบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-สูง จะมีทักษะชีวิตเกือบทุกด้านสูง

2.4 การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตในนักศึกษาครู การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคล อยู่ในภาวะวิกฤติ การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลที่สำคัญ ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและ มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ (พลรพี ทุมมาพันธ์. 2554) โดยสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสรนันท์ สุพรรณรัตน์รัฐ (2546) ที่ศึกษาทักษะชีวิตของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร พบว่านักศึกษาที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวมากจะมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการจัดการกับความเครียดสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับแรงสนับสนุนของครอบครัว น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ นอกจากนี้ผลการศึกษาครั้งนี้ยังสอดคล้องกับ ชมาพร ศรีวิทยาจิต (2548) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิต

2.5 การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตยมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตในนักศึกษาครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงกมล พรหมชัย (2553) ที่พบว่าในกลุ่มนักศึกษาปี ที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อทักษะชีวิต ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ส่วนในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตยส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร

2.6 สัมพันธภาพในมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตในนักศึกษาครู ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักศึกษาและระหว่างนักศึกษาด้วย กันเอง มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การให้

นักศึกษามีโอกาสซักถามเข้าร่วมกิจกรรมมาก ทำให้นักศึกษามีความสนุก กระตือรือร้น (นิตินา อังกฤษ.2552; อ้างอิงจาก ประดิษฐ์ อุปรมย์. 2523)

2.7 บุคลิกภาพความเป็นครูมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตในนักศึกษาครู การมีบุคลิกภาพที่ดีนั้น เป็นการแสดงออกถึงจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ที่แสดงออกมาทั้งกาย วาจา และใจ เมื่อมีบุคลิกภาพความเป็นครูที่ดีแล้ว ภาพลักษณ์ที่ดีก็จะปรากฏต่อศิษย์และผู้พบเห็น ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา สร้างคุณค่าให้แก่ตนเองและอาชีพครูต่อไปในอนาคต (อุไร จักษ์ตรึงมล. 2557)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตในนักศึกษาครูได้ข้อค้นพบที่ผู้วิจัยใช้เสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาตัวแปรปัจจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย และบุคลิกภาพความเป็นครู มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาสามารถ ใช้ตัวแปรดังกล่าวเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาครูมีทักษะชีวิตที่ดีขึ้นดังนี้

1.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นส่วนสำคัญที่แสดงถึงความสามารถของนักศึกษาในด้านต่างๆ ซึ่งเกิดจากนักเรียนได้รับประสบการณ์จากกระบวนการเรียนการสอนของอาจารย์ โดยอาจารย์ต้องศึกษาแนวทางในการวัดและประเมินผล การสร้างเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพสอดคล้องกับผู้เรียน

1.2 ด้านอัตมโนทัศน์ นักศึกษาจะต้องรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง ความเชื่อ ค่านิยม และปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ ๆ เป็นเชิงบวก เปิดรับในสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

1.3 ด้านลักษณะมุ่งอนาคต นักศึกษาจะต้องเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่า หรือมากกว่าที่จะได้รับในปัจจุบัน มีการวางแผนเพื่อปฏิบัติ ตลอดจนควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนต้องการในอนาคตที่ดี

1.4 ด้านการสนับสนุนทางสังคม ครอบครัว มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนในด้านความช่วยเหลือทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจ จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดกำลังใจพร้อมที่จะปฏิบัติหรือแสดงในสิ่งต่าง ๆ อย่างเต็มศักยภาพ

1.5 ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ครอบครัวจะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ให้นักศึกษา ฝึกให้นักศึกษาคิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักรอคอย มีน้ำใจ พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นคนรอบข้างอยู่เสมอ

1.6 ด้านสัมพันธภาพในมหาวิทยาลัย ผู้เรียนจะมีความต้องการให้ผู้สอนมีเมตตาจิตและให้ความอบอุ่น เมื่อผู้สอนตอบสนองความต้องการแล้ว จะทำให้ผู้เรียนรับรู้ผู้สอนไปในทางที่ดี มีกำลังใจ ได้รับความสำเร็จในการเรียน สำหรับการที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดีนั้น ก็จะช่วยให้มีพัฒนาการด้านการสื่อสาร การทำกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดีในอนาคต

1.7 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู นักศึกษาจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมกับการเป็นครู จะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อเป็นครูที่ดีต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัย

2.2 ควรนำตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตมาก ๆ เช่น บุคลิกภาพความเป็นครู และลักษณะมุ่งอนาคตไปศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อหาแนวทางพัฒนานักศึกษาให้เกิดบุคลิกภาพความเป็นครู และลักษณะมุ่งอนาคตต่อไป

บรรณานุกรม

- กรภัทร วรเชษฐ์. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัด บุรีรัมย์. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติ ทางการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กันต์ฤทัย คลังพล. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติ ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจนา นัยทรัพย์. (2555). การสร้างแบบวัดอัตมโนทัศน์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผล การศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กฤตภา โกมุก. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองและบรรยากาศทางการศึกษากับความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติ ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทจิรา เสถียร. (2551). การศึกษาความถนัดทางการเรียนด้านภาษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมสั่งสอนของครูที่ส่งผลต่อความสามารถ ในการแก้ปัญหาในชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรี เขต 1. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุฑามาศ ชื่นจิตร. (2550). ปัจจัยที่ ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาระดับ ปรียญนาตรี สาขานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิราพร ชมพิกุล. (2552). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สัมพันธภาพในครอบครัวไทย. นครปฐม: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์ฤทธิ์ อิศรัตน์. (2530). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพความเป็นครู. ปรียญานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- ดวงกมล พรหมชัย. (2553). ปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล. ปริญญาโท กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตินา อังกุล. (2552). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปัทมา วรรณลักษณ์. (2550). พัฒนาการทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาคหกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างลักษณะกัน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตภาคกลาง. ปริญญาโท กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปริยาภรณ์ จันทร์โชติ. (2550). ปัจจัยชีวสังคมและการอบรมเลี้ยงดูที่ เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุ ครอบด้านของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พลรพี ทุมมาพันธ์. (2554). ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับ การสนับสนุนทางสังคมของครูที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่ แท้ จริง. ปริญญาโท วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยงยุทธ และสุวรรณา. (2553). ทักษะชีวิต. ศูนย์สร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่น โรงพยาบาลรามธิบดี.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์; และคณะ. (2538). การอบรมสร้างทีมวิทยาการการสอนเจตคติและทักษะเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาทีณี อึ้งเกลี้ยง. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิลาวลัย รัตน. (2552). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และการสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิวิมล เกลียวทอง. (2557). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขมาพร ศรีอิตยาจิต. (2548). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครนายก. ปริญญาโท กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรนันท์ สุพรรณรัตนรัฐ. (2546). ปัจจัยที่ สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานทะเบียน. (2554). **การหาค่า GPAX คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร**. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- สุเมธ พงษ์เกตุรา. (2553). **ปัจจัยที่ ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์ เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร**. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยา การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรถพล ระวีโรจน์. (2547). **ทัศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยของพ่อแม่ และครูประจำชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูประจำชั้นที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประเภทสหศึกษา ในสังกัดคณะกรรมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพิน ศิริสัมพันธ์ และภัทรพล มหาพันธ์(2554). **การศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. Veridian E-Journal.
- อุไร จักษ์ตรีมงคล. (2557). **การพัฒนาแบบวัดความสามารถทางวิชาชีพครูของกลุ่มวิชาชีพครู**. ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- Bonni Gourneau. (2005). **Essential features of those who apply as teachers**. NorthNagota University.
- Chickering, A. W. (1969). **Education and identity**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Crandall, R. C. (1980). **Gerontology: A Behavioral Science Approach**. Massachusetts: AddisonWesley.
- Fitt, W. H. 1971. **The Self Concept and Self Actualization**. Nashville, Tennessee : Counselor Recording and Tests.
- Taylor, S.E.; et al. (2004). **Culture and social support: Who seek it and why?** Journal of Personality & Social Psychology.
- Simon, L.G., and Conger, R.D. 2007. **“Linking Mother-Father Differences in Parenting to a Typology of Family Parenting Styles and Adolescent Outcomes.”** Journal of Family Issues 8: 212-241.